

Naša narodna dolžnost

Stara je že ta pesem in že vajeni smo podobnih opominov, bo dejal ta ali oni, ko bo prebral sledeče misli in pozive. Žal, res je, že večkrat in ob vsakem novem šolskem letu bremo in slišimo, koliko je slovenskih družin, staršev ali drugih otroških skrbnikov, ki ne izpolnjujejo svojih dolžnosti do lastnih otrok. Podobni opomini še vedno naletijo na zaprta ušesa mnogih naših staršev.

Te dni se bodo začeli po šolah zadnji izpiti. Nato bo vpisovanje za novo šolsko leto, ki je napovedano za dan 1. oktobra.

Mnoge naše družine se pa še zmenijo ne za ta odločilni rok, ko je treba vpisati otroke zlasti v osnovno šolo. Slovenske v slovenske, ki so prav tako državne kot italijanske!

Marsikateri oče ali mati še od daleč ne pomisli na to dolžnost. Nekateri iz neke otopelosti ali brezbriznosti. Drugi se obotavljajo, češ saj je še čas do konca septembra in bomo videli, kaj bodo sosedomi ukrenili. So spet taki, ki iz neke bojazni nočejo vpisati svojih otrok v slovenske šole, češ da jim bo škodilo pri službi. Nazadnje se žal še vedno dobe med nami tudi take družine, bogatejše in trgoveške, ki iz neke preračunanosti odklanjajo vpis svojih sinov in hčera v slovenske šole, da ne bo trpela njih trgovina in da ne bo sinka slovenska šolska izobrazba ovirala do boljšega mesta po končanem študiju. Ko gre za »kšeft«, takrat pa vpijejo, naj hodijo slovenske družine v njih trgovine. O narodnih odpadnikih, tudi o nekaterih profesorjih in učiteljih na Tržaškem in Gorškem, ki na slovenskih šolah služijo lastne otroke pa pošiljajo drugam, niti ne govorimo več. Naša javnost jih bo še posebej ožigosala!

Vse naše družine pa, vedite, da je vaša naravna, narodna, krščanska in manjšinska dolžnost, da svoje otroke vpišete v slovenske šole, kjer morajo tudi dokončati svojo osnovno in srednješolsko izobrazbo.

Še prav posebej vam poudarjamo manjšinsko dolžnost. Osnovni temelji za obstoj in razvoj vsake manjšinske narodnostne skupnosti so prav šole v domačem jeziku in tudi v domačem duhu. Vse naše šole, ki jih tudi demokratična Italija priznava, morajo šolarje in diake poučevati in vzgajati ne le strokovno, marveč tudi v duhu narodnostnega in domačijskega izročila ter občestva. Zato tudi ne more in ne sme biti naša šola goli prevod kake druge.

Prav tako bi bilo do temeljev zgrešeno, če bi bile naše šole kakorkoli strankarsko pobarvane ali da bi ta ali druga politična smer prevladovala pri njih vzgoji in pouku. Zato ne sme nobena politična skupina vrivati na šolska mesta svojih ljudi, če so samo kaki politični somišljeniki ali jim je poučevanje le postanski dohodek in niso poklicni profesorji in šolniki. Predvsem pa morajo biti vsi naši šolniki zavedni in delavni pripadniki slovenske narodne skupnosti.

(Nadaljevanje na 8. strani)

POTI NAZAJ NI VEČ

Ko ob prvi obletnici zasedbe češkoslovaške države po vojaških oddelkih Sovjetske zveze in ostalih držav varšavskega pakta skušamo razmišljati o globljih vzrokih, ki so privedli sedanjo sovjetsko politično vodstvo do tega nasilnega in zahrbtnega dejanja, ne pridemo zlahka do pravih in objektivnih zaključkov. Nihče na Zahodu ne more namreč biti tako naiven, da bi slepo verjel sovjetskemu uradnemu opravičevanju lanskoletne zasedbe, češ da so na Češkoslovaškem bile na delu »protirevolucionarne« sila, ki so s svojim delovanjem že resno ogrožale socialistično ureditev države in družbe in težile po nekakšni kapitalistični restavraciji. Kdor namreč samo površno prebira govore, izjave in tudi uradne listine iz razdobja, ki gre od prvih začetkov tako imenovane češkoslovaške pomladi do njenega nasilnega konca, ne bo nikjer zasledil niti besedice ali stavka, ki bi potrjeval sovjetska uradna opravičevanja.

ŠIROKA PODPORA LJUDSTVA

V notranji politiki so šla prizadevanja Aleksandra Dubčeka in njegovih sodelavcev za tem, da bi se partijsko in državno vodstvo vedno bolj približalo ljudskim množicam, da bi torej ljudstvo postalo vedno bolj soodločujoč dejavnik v družbenem življenju. Zato je novo partijsko vodstvo na stečaj odprlo vrata široki demokratični diskusiji in je tudi treba priznati, da se je ljudstvo novih metod političnega dela z navdušenjem oprijelo. Celotno država z dolgo demokratično tradicijo redko opazimo, da bi delavci in študenti, mladi in stari, v tobarnah, na trgih in ulicah s takim ognjem in s tako osebnostjo prizadetostjo razpravljali o resnih in važnih političnih problemih, kot se je do srede avgusta skoraj dnevno dogajalo v čeških in slovaških mestih. V tej zvezi je bil tudi ukrep novega političnega vodstva o odpravi cenzure, kar je imelo za posledico, da so češki in slovaški listi postali mnogo bolj zanimivi in da so zlasti začeli ponovno opravljati svojo prvenstveno nalogo: to je objektivno obveščati javnost in hkrati oblikovati javno mnenje. Se nikdar v zgodovini ni imela češka in slovaška komunistična partija take zaslombe in podpore v širokih ljudskih množicah, kot za časa Aleksandra Dubčeka. Vse je nadalje tudi kazalo, da bo z novo državno ureditvijo dokončno pravično rešeno vprašanje neurejenih odnosov med Čehi in Slovaki, kar je bil eden izmed glavnih vzrokov trhlosti in majavosti že prve in nato druge češkoslovaške države.

ČEMU VSE TO?

Ta razvoj v češkoslovaškem državnem in družbenem življenju, ki ga mnogi komentatorji imenujejo »humanizacija komunizma«, je bil, če objektivno presojava položaj, dejansko koristen za Sovjetsko zvezo samo, kajti tudi najbolj zakrknjeni protikomunisti

so morali priznavati, da komunistični sistem vendarle ni tako tog, diktatorski in totalitarren, kot so ga desetletja opisovali in kakršen je za časa Stalina tudi dejansko bil, temveč da je tudi ta sistem in ideologijo zajel proces širokega sproščevanja, ki utegne imeti globlje posledice ne samo v okviru prizadetih držav, ampak tudi v širokem mednarodnem obsegu, zlasti glede na nove odnose med Vzhodom in Zahodom in na delovanje in vlogo komunističnih strank v zahodnem svetu.

Kaj je torej Brežnjeva in tovariše privedlo do tega, da so brutalno naredili konec češkoslovaški pomladi, si s tem zapravili ugled svoje države, potisnili v nemogoč položaj vrsto komunističnih strank na Zahodu ter zlasti odpravili upanja in pričakovanja, ki so jih široke ljudske množice po svetu začele imeti od novega razvoja v češkoslovaškem in posredno v sovjetskem in svetovnem komunizmu? Kakšno korist imajo ti ljudje od dejanske stalinistične, v bistvu imperialistične restavracije? Ali si predstavljajo, da bodo za vse večne čase lahko krotili svoje državljane in narode drugih omikanih evropskih držav s pomočjo tankov in bajonetov ter z ustrovalnimi metodami politične policije?

To so vprašanja, ki se danes, ko gledamo na žalostne prizore v Pragi, Brnu in Bratislavi, sama po sebi postavljajo. Če bi ne bilo fantastično, bi si upali celo trditi, da se sedanje kremeljsko vodstvo vede tako, kot velevalo koristi svetovne reakcije in ne koristi lastnega ljudstva in delavskega ter komunističnega gibanja.

NEZADRŽEN RAZVOJ

Težko je danes predvideti, kaj bo prinesla bodočnost češkemu in slovaškemu narodu, kajti to bo verjetno bolj odvisno od notranjega razvoja v Sovjetski zvezi sami, kot od ravnanja omenjenih narodov. S tem seveda ni rečeno, da morata ta dva naroda križem rok čakati na razvoja dogodkov, kajti že večkrat izpričana resnica je, da se vsak narod mora vsak dan bojevati za svojo svobodo in si trajno prizadevati za njeno ohranitev.

Ne moremo si pa predstavljati, da bo v Sovjetski zvezi vedno vse ostalo pri starem, ker se že preprosti pameti upira mnenje, da tako številni narodi, kot jih obsega Sovjetska zveza, ne morejo iz svoje srede zbrati boljšega in bolj prosvetljenega ter daljnovidnega političnega vodstva, kot je današnje v Kremlju, in da bodo vsi sovjetski narodi za vedno pripravljani igrati vlogo zatiralcev in kratilcev svobode drugim, zlasti manjšim narodom. To je tudi zato nemogoče, ker se je na sovjetskih mejah pojavil nov nevaren nasprotnik, ki ga danes posebej 700 milijonska maocetungova Kitajska. Prav procesi

(dalje na 2. strani)

Tudi Husak v precepu

Rusi so nameravali baje direktno intervenirati s svojimi četami proti demonstrantom na Češkoslovaškem, če bi češkoslovaške oblasti same ne bile pokazale dovolj odločnosti. Rusi so mislili poseči vmes v četrtek, 21. t.m., opolnoči. Tako poroča Paul Hoffman, dopisnik »New York Timesa«, ki je bil izgnan preteklega dne iz Prage.

S tem si je najbrž tudi razložiti izredno ostrost češkoslovaških oblasti pri zatrtju demonstracij. Vse skupaj je poteklo sicer manj burno, kot se je pričakovalo, zlasti v Pragi, vendar pa so nemiri le zahtevali nekaj smrtnih žrtev, posebno v Brnu (tri). Aretiranih pa je bilo baje daleč nad tisoč ljudi. Te bodo postavili pred sodišče zaradi ščuvanja k nemiro, vsaj tiste, katerim bodo mogli to dokazati. Možno pa je tudi, da bo Husakova ekipa hotela pokazati zdaj, ko je najhujše mimo, spet prijaznejši obraz, da se preveč ne zameri ljudstvu, in ne bo izvajala pretrdih maščevalnih ukrepov.

Toda Rusi imajo baje že pripravljeno novo kvizlinško ekipo z Bilakom na čelu, da jo postavijo na oblast, če bi se jim Husakova skupina zamerila. Husak to gotovo ve in zato se dela trd, hotoč se tako ohraniti na oblasti. Vprašanje pa je, če ima to kak smisel v državi, kjer ima dejansko vso oblast okupator. Naj bi pa nosil tudi vso politično odgovornost okupator oziroma njegovi kvizlingi. Husak in njegovi so v pravem precepu med zahtevami lastnega ljudstva na eni strani in pritiskom okupacijskih oblasti na drugi strani. Kako dolgo bodo vzdržali v tem precepu, sicer ni mogoče reči, a sklepati se da, da ne zelo dolgo.

Na Češkoslovaškem se stanje gotovo ne bo izboljšalo, dokler v Sovjetski zvezi sami ne nastopi kakšna sprememba na boljše, s padcem skupine skrajnežev, ki so zdaj na oblasti.

NALOGJE RUMORJEVE VLADE

Enobarvna demokristjanska vlada poslanca Rumorja ima nalogo, da omogoči redno psovanje vseh državnih institucij, da izvaja programske točke prejšnje sredinsko-leve vlade in da hkrati omogoči dokončno rešitev politične krize, ki je nastala z razkolom v socialističnih vrstah. Tako je izjavil politični tajnik De Martino v intervjuju, ki ga je objavil tednik »L'Espresso«.

Položaj na Bližnjem vzhodu se zapleta

Na Bližnjem vzhodu se je zadnje tedne močno povečalo sovražno delovanje med arabskimi državami in Izraelom. Sovražnosti, brez vojne napovedi, so po šestdnevni vojni leta 1967 prišle do eksplozije prejšnji teden po požigu velike muslimanske mošeje Al Aqsa v Jeruzalemu. Izraelska policija je sicer izsledila dozdevnega požigalca Mihaela Rohena iz Avstralije; toda Arabci trdijo, da pomeni napad na mošejo izraelsko izzivanje.

V odgovor je arabska teroristična organizacija Al Fatah spustila več raketnih izstrelkov na sveto mesto. Padli so blizu nekega velikega hotela, polnega ameriških turistov, in poleg neke bolnišnice. Po izraelskih vesteh

Socialistični prvak je med drugim odgovarjal na vprašanja o odnosih med komunistično stranko in socialisti. V tej zvezi je dejal, da se socialisti bistveno razlikujejo od komunistov tako glede zunanje kot notranje politike. KPI — je dejal — je sicer obsodila sovjetski napad na Češkoslovaško, a ni zavrgla sovjetskega vzora države in družbe. Res je sicer, da je KPI naredila nekaj pomembnih korakov na poti demokratizacije, vendar še ni zrela, da bi lahko postala vladna stranka. Zato je politična alternativa, ki jo KPI predlaga namesto sredinsko-leve vladne formule, nestvarna in neizvedljiva.

De Martino se zavzema za vladno koalicijo med demokristjani in socialisti in trdi, da je do socialističnega razkola prišlo na pritisk desnice.

niso povzročile nobene škode, po arabskih pa ogromno.

Še isti dan so začela izraelska letala in topništvo obstreljevati jordanske postojanke prostovoljnih arabskih borcev. Pet ur so tudi grmeli topovi na obeh straneh sueškega prekopa. In to se ponavlja dan za dnem, dokler ne bo izbruhnila nova arabsko-izraelska vojna.

Po zadnjih vesteh pa kaže, da se take skrajnost boji tudi egiptovski poglavar Nasser. V vojaški politiki je začel ubirati bolj zmerno smer.

V tork se je namreč končalo posvetovanje zunanjih ministrov arabskih držav v Kairu. Sklenili so, da se bo sklical posvet vseh arabskih poglavarjev, toda obenem tudi muslimanskih državnih glavarjev iz Azije in Afrike. Ta predlog, ki ga je podprl zlasti kralj Saudske Arabije Feisal, bi privedel do mirnejše diplomatske obravnave spora z Izraelom.

Drugi predlog je pa stavil jordanski hašmitski kralj Hussein, da bi se zbrali na odločilni posvet samo voditelji bližnjih arabskih dažav, brez muslimanskih iz Afrike in od drugod. Tam naj bi se sklenil odločni nastop proti Izraelu. Proti temu sklicanju se je pa izrazil Nasser, ki upa, da bo povezava tudi z afriškimi muslimanskimi državami boj vplivala na Izraelce in na Združene države kot večja skupna sila.

POTI NAZAJ NI VEČ

(Nadaljevanje s 1. strani)

proti nekaterim sovjetskim intelektualcem in njihove obsodbe kažejo, da se tudi v Sovjetski zvezi nekaj spreminja in da nekaj tli pod žerjavico, čeprav je danes vse to skrbno zakrito pred očmi samih sovjetskih državljanov in zlasti še tujcev.

Dogodki, katerim smo danes priča na Češkoslovaškem, pa so koristen nauk tudi za nas same, ker pomenijo konec različnih mitov in starih dogem o nekakšni konstitucionalni dobroti sovjetskega družbenega in državnega vzora ter zlasti o sposobnosti, da se ta vzor aplicira tudi pri drugih narodih in drugih državah. V tem pogledu je lanska zasedba Češkoslovaške le ponovno in upamo tudi dokončno potrdila pravilnost jugoslovaskega upora Stalinu leta 1948, ki pomeni hkrati začetek globoke revizije celotnega komunističnega nauka ter njegove aplikacije v posameznih družbeno-ekonomskih stvarnostih. Prepričani smo, da bo ta razvoj šel naprej in da poti nazaj ni več.

Preganjanje pisateljev se nadaljuje

Iz Sovjetske zveze poročajo, da so tam ponovno sodili znanemu pisatelju Juriju Danielu. Obenem z njim je bil ponovno obsojen leningrajski pisatelj in publicist Ronkin. Oba sta morala ponovno pred sodišče v koncentracijskem taborišču Potma na Mordvinskem ob Volgi. Obtožena sta bila stalnega upiranja proti predpostavljenim v taborišču. Kot znano, je bil obsojen Daniel leta 1966 na pet let ječe, ker je objavil v tujini nekaj knjig, katere je smatralo sodišče za obrekovalne, češ da je v njih blatil sovjetsko državo. V njih pa je le opisal razmere, ki vladajo v Sovjetski zvezi in kulturi. Istočasno je bil obsojen na še hujšo kazen pisatelj Sinjavski. Ronkin pa je bil obsojen na nekem drugem procesu v Leningradu na dolgo zaporno kazen, ker je izdajal ilegalno revijo. Zdaj so obsodili oba na poostreite kazni. Prepeljali ju bodo v kaznilnico Vladimirov, ki je na slabem glasu med političnimi kaznjenci. Tam bo ostal Daniel eno leto. Ronkin pa tri leta.

Zvedelo se je tudi, da bodo ponovno postavili pred sodišče, ki deluje kar v koncentracijskem taborišču, tudi pisatelja Anatola Marčenka, znanega zlasti po knjigi »Moja pričevanja«, v kateri je opisal svoje prejšnje bivanje v sovjetskih koncentracijskih taboriščih. Bil je namreč že večkrat obsojen, ker je v stalnem boju s sovjetskimi oblastmi. V »Mojih pričevanjih« opisuje nečloveško ravnanje z jetniki v taboriščih, njihovo stradanje, ker so živilski obroki premajhni, in njihovo zmrzovanje pozimi, ker so nezadostno oblečeni glede na ostro podnebje v krajih, kjer so taborišča. V opozicionalnih kulturnih krogih v Moskvi pa menijo, da je glavni

vzrok novih obsodb Daniela, Ronkina in Marčenka ta, da bi oblasti prestrašile druge izobražence v taboriščih in zunaj njih ter tako napravile konec zdaj že razširjeni navadi med sovjetskimi pisatelji, da tajno pošiljajo svoje rokopise v tujino in tam objavljajo svoje knjige, ker jih doma ne morejo. Gre seveda za knjige, ki so kritične do sovjetske stvarnosti ali ki razkrivajo surovo in pogosto naravnost nečloveško ravnanje s pisatelji in drugimi opozicionalci, posebno z obsojenci. Zdaj obstaja že cela literatura o tem. Pod Hruščovom so lahko izhajala taka kritična dela, čeprav ne vsa, tudi v Rusiji, danes pa to ni več mogoče in tako so pisatelji prisiljeni, da jih objavljajo zunaj. To pa je seveda junaško dejanje, saj vsak tak pisatelj ve, da bo zaradi tega obsojen na dolgoletno kazen v ječi ali v koncentracijskem taborišču.

Eden izmed razlogov za novo obsodbo Daniela, Ronkina in Marčenka pa je verjetno tudi ta, da bi sovjetske oblasti rade razgnale intelektualno družbo, ki se je nabrala v koncentracijskem taborišču v Potmi. To taborišče je namreč postala že kar nekaka prestolnica nekonformistične, upirajoče se sovjetske kulture, toliko pisateljev se je namreč nabralo v njem. Tja so jih poslale seveda sovjetske oblasti. Zdaj upajo, da bodo s tem, ko bodo prestavile Daniela, Ronkina in morda tudi Marčenka v jetnišnico Vladimir, razbile ta uporni pisateljski krog v taborišču. Toda vse kaže, da ti opozicionalni pisatelji niso osamljeni, ampak da imajo za seboj velik del vseh sovjetskih pisateljev, ki redno obveščajo svoje inozemske znance in časnikarje v Moskvi ali Leningradu o usodi zaprtih kolegov.

Sofitika in gesla - udrišnice

Pri nemški založbi Seewald-Verlag v Stuttgartu je izšla drobna knjiga z naslovom »Vivisektion der Schlagworte« (Vivisekcija gesel), ki razpravlja o tem, kako lahko se dajo danes ljudje ujeti na puhla politična in ideološka gesla - udrišnice, ne da bi razmišljali o tem, kaj se skriva za njimi. Knjigo je napisal Walter Wannemacher, ki je sicer bolj znan po svojih knjigah s področja gospodarstva. A ravno zato je bil morda še posebej poklican, da je napisal to knjigo — kot pripominja tudi neki nemški kritik — kajti v gospodarstvu navadno ostro ločijo med frazami in dejstvi, med obljubami in izpolnitvami, prevarami in stvarnostjo, medtem ko je na področju politike in ideologij tako razločevanje zelo težko in mnogokrat je tudi že prepozno, ko se ljudje takih razlik zavedo.

Avtor duhovito in točno prikazuje, kako politiki in ideologi kujejo in ponujajo ljudem parole in gesla, v katerih mrgoli besed kot »svoboda«, »pravičnost«, »bratstvo«, »enakopravnost«, »samoodločba«, »pravica do soodločanja«, »demokratizacija« in podobno. Wannemacher primerja to ponudbo parol razmeram na tržišču, le da demagoški politiki ponujajo svoje blago v obliki parol v zameno za volivne listke in s tem za oblast, katero jim ti listki prinesejo, ne pa za denar. Toda tam, kjer vlada politični pluralizem, to je večstrankarski sistem, morajo računati vsaj s konkurenco. Tam pa, kjer vlada enostrankarski sistem, to je monopol oblasti ene same stranke, jim niti s tem ni treba računati, zato so njihovi izdelki, to je parole, še posebej puhli in malovredni. Odjemalci, namreč ljudstvo, se mora zadovoljiti z najslabšo kvaliteto političnih parol. In s tem pojasnjuje avtor primitivnost političnih gesel in parol v nekdanjem Hitlerjevem Tretjemu Rajhu.

Avtor opozarja na to, da mora javnost vedno, vsak hip kritično sprejemati politične in ideološke parole, da bi se s tem izognila nevarnosti, da bi se kak demagoški politik preinil na oblast samo z uporabo takih privlačnih parol. Nепrestano bi morali preizkušati stvarnost takih gesel, to je iskrenost in poštenost tistih politikov, ki jih uporabljajo. In predvsem je treba sproti razkrajati parole ter ugotoviti, kaj v resnici pomenijo, namreč kaj se skriva za njimi. Čim bolj kritična je javnost, tem bolj so politiki prisiljeni, da apelirajo na človekov razum, ne pa samo na njegovo čustvenost. Avtor secira na ta način zlasti parole, ki vsebujejo besedo »svoboda«, in pride do zaključka, da le malokdaj kaj pomenijo. Tudi na Zahodu je treba jemati gesla o svobodi zelo previdno, ker absolutne svobode ni. Še huje je z gesli in parolami o socialni pravičnosti. Vsaka interesna skupina v pluralistični družbi razume pod

DALJŠE RAZDOBJE SLABEGA VREMENA

Srednjeevropski vremenoslovci, katerih napovedi navadno najbolj točno drže za naše kraje, napovedujejo daljše razdobje hladnega in deževnega vremena, čeprav z začasnimi prekinitvami. Vse kaže, da je za letos pravo poletje že končano.

Plohe in deževja zadnjih dni so bile res prave »mrzle prhe« za letoviščarje, katerih je še pred dobrim tednom kar mrgolelo na obalah v Italiji in Dalmaciji. Po prvih deževnih dneh so se mnogi že naveličali čakati na povratek sonca in so jo pobrisali domov, zlasti taki, ki nimajo toliko denarja, da bi ga zapravljali samo za poležavanje v hotelu namesto na sončni morski peščini.

socialno pravičnostjo nekaj drugega — pač nekaj takega, kar njej sami najbolj odgovarja.

Avtor bi rad, da bi kritično mišljenje in zdrava pamet onemogočila uspeh takih puhlih političnih fraz. Vendar si ne dela iluzij o uspehu svojega prizadevanja. Domneva celo, da bodo ljudje v bodoče čustveno še bolj dovzetni za puhle parole, ker se bodo čutili v svojem materialnem preobilju tako vsega naveličani, da bodo iskali nova psihološka dražila ravno v lepodonečih in fanatičnih političnih geslih. Tak razvoj je danes že marsikje v teku. Resnična kultura pa je prav v tem, da zna človek razločevati med omamo, ki jo povzročajo v posameznikih in narodih take parole, in resnico.

ZDRAVILO ZA DOLGO ŽIVLJENJE

Ljudje si po večini želijo učakati visoko starost. Gerontologija, veda za podaljšanje starosti, je odkrila že dosti zdravnih sredstev v ta namen. Eno izmed zadnjih je gerovital, ki ga je uvedla romunska zdravnica Aslan. Pred leti je bil silno drag, zdaj ga pa že ponarejajo in so ga pri nas zdravstvene oblasti celo prepovedale.

Toda čemu bi segali po neznanih in dragih sredstvih, ko so menda bolj preprosta na razpolago vsakomur. Tako vsaj trdi neka zdravniška organizacija iz Münchena na Bavarskem. Pravi: smej se in boš dolgo živel! S smejanjem namreč človek vdihava več kisika v pljuča, diha bolj globoko in na tak način presnavlja določene žleze. Isti zdravniki tudi trdijo, da se ženske raje smejejo kot moški in zato dalje časa žive. Torej, smejmo se!

Mladinski protesti so neke oblike nervoze

V zvezi s 26. mednarodnim kongresom psihoanalitikov v Rimu je skupina psihoanalitikov — po slovensko bi jim rekli dušeslovcev — naglasila, da gre pri zdaj tako razširjenih mladinskih protestih skoro vedno za izraz nervoznega stanja depresivnega značaja. To stanje si daje duška s pretirano agresivnostjo.

Seveda je treba to sodbo vzeti bolj splošno, ker ni mogoče vseh mladinskih protestov spraviti v isto formulo, saj so npr. študentje v Varšavi demonstrirali iz drugačnih razlogov kakor oni v Parizu ali v zahodnem Berlinu. Poljski študentje se borijo za osnovne svoboščine, medtem ko so študentje v Franciji ali Zahodni Nemčiji preobjudeni politične svobode in si želijo nekaj novega: pravičnega in »resnično« revolucionarnega totalitarizma, ki bo končno ustvaril »idealno« človeško družbo v znamenju popolne pravičnosti in enakopravnosti. Pozabljajo pa, da bo popolnoma pravična in »idealna« samo tista družba, ki bo napravila vse ljudi tudi enake, v kateri ne bo več ne starih ne mladih, ne grdih ne lepih, ne bolj in manj nadarjenih, ne zdravih ne bolnih, predvsem pa ne hudobnih in ne dobrih. Vsi bodo morali biti samo ene vrste ali samo povprečni.

Z nervozo so razložili mladinske proteste zlasti prof. J. P. Van der Leeuw, predsednik Mednarodne zveze psihoanalitikov, prof. Mario Montessori, glavni tajnik zveze, prof. Emilio Servadio, predsednik Italijanske zve-

NOČE BITI MUSSOLINI

Bilo je nekega popoldne prejšnji teden v kraju Genzano blizu Rima. V bar na glavnem trgu je stopil znan filmski režiser na črno kavo. Ko je ugledal pri blagajni barovega lastnika, je kar obstrmel. Gospodar je namreč na las podoben Mussoliniju. Režiser pa išče prav tako podobo za svoj zgodovinski film. Brž je začel ponujati baristu Baldazziju velike vsote, če sprejme v filmu vlogo nekdanjega diktatorja. Oni je pa odgovoril, da ne bo predvajal Mussolinija niti za sto milijonov in je jezno odklonil ponudbo.

NEDOMISELNI ALI NEZAVEDNI

Na Bledu so nedavno odprli novozgrajeni hotel »Golf«, ki je eden največjih v Sloveniji. Novi hotel stoji poleg lani postavljenega hotela »Garni« na pobočju nad jezerom, odkoder je lep razgled na Bled in okolico. V hotelu je 300 postelj v 130 sobah in 20 apartmajih, v restavraciji in v drugih gostinskih prostorih pa je 750 sedežev. Hotel ima tudi notranji in zunanji bazen in štiri dvorane.

Načrt za hotel so napravili arhitekti iz projektivnega biroja Opatije projekt. Glavno odgovornost za investicijo ima podjetje »Ljubljana transport«.

Veseli smo vsakega napredka v glavnem letoviškem kraju naše matične domovine, vendar menimo, da bi morali hoteli v njem nositi slovenska in lepša imena kot sta »Golf« in »Garni«. Ali bi ne mogli dati hoteloma imeni po kakšnih lepih in znanih slovenskih gorah, alpskih cveticah, rekah ali mestih, npr. »Triglav«, »Murka«, »Planika«, »Ljubljana«, »Slovenija« ali podobno? Čudimo se nedomiselnosti tamkajšnjih turističnih veljakov.

ze psihoanalitikov in prof. Nicola Perrotti. Svojo razlago so naslonili na Freudove nauke o človeški psihi.

OBUPNA REVŠČINA V DRUŽBI BLAGINJE

V današnji dirki za »blaginjo« marsikdo pozabi, da se vsi ne morejo udeleževati te dirke, predvsem ne stari, bolni in najrevnejši. Ti ostajajo neusmiljeno zadaj. Zanje se nihče ne zmeni, niti država z vso svojo lepo ustavo in zakoni, niti sindikati, ki so postali bojne organizacije zdravih, mladih in močnih. Za posameznike in majhne delovne skupine, ki ne pomenijo niti v političnem pogledu niti v pogledu članarine bogve kaj, se sindikati ne menijo.

Ena takih žrtev dirke za blaginjo je postala te dni sedemnajstletna Concetta De Nitto iz južne Italije, ki je napravila samomor, ker ni mogla več prenašati brezobzirne izkoriščanja in ganjanja. Že tretje leto jo je njen oče »dal v najem« nekemu bogatemu kmetu na severu, za nekaj sto tisoč lir. Za to vsoto, ki jo je oče dobil, je morala garati do 14 ur na dan vse poletje na polju, daleč od doma, v tujem, neprijaznem okolju in v najprimitivnejših razmerah. Letos ni mogla več in je spila strup. Nekaj dni so listi pisali o tem. Toda verjetno bo ostalo vse pri starem. Niti za državo niti za sindikate in za vso družbo blaginje usoda revnega, izkoriščanega sedemnajstletnega dekleta z juga ni važna in tudi v bodoče ne bo važna. V dirki za blaginjo nima nihče časa, da bi se ustavljal ob tistih, ki ostanejo zadaj.

Tržaškega

ŠTUDIJSKI DNEVI V DRAGI

Pred kratkim je izšla knjiga »Draga 1968«, v kateri so zbrana predavanja z lanskega zborovanja slovenskih izobražencev v Dragi pri Trstu. Te dni pa se bodo slovenski izobraženci z vseh strani, iz matične domovine Slovenije, iz sredine slovenskih manjšin v Italiji in Avstriji ter iz slovenskih izseljeniških kolonij, raztresenih po vsem svetu, ponovno zbrali v Dragi, da bi razpravljali o perečih slovenskih problemih.

Razglabljali bodo o vzrokih in posledicah teh problemov in o tem, kako bi se jih dalo rešiti. Pri tem bodo imeli vedno pred očmi predvsem koristi slovenskega naroda in njegovo bodočnost. Seveda pa ne bo med njimi najbrž nikogar, ki ne bi vedel, da morajo biti te koristi v skladu s pravičnostjo do vseh drugih narodov. Prav tako pa ne more biti pravično do drugih, kar je krivično do našega lastnega naroda.

Marsikdo med tistimi, ki se bodo udeležili zborovanja, ima že izdelane pojme za rešitev tega ali onega problema in je prepričan, da so pravilni. Toda v debati je treba take pojme osvetliti od vseh strani in jih pretehtati ter preveriti glede na njihov realizem, naprednost in pravičnost. Nič, niti genialnost in poštenost, ne moreta nadomestiti svobodne debata in kritike.

Jasno je, da kakšna stotina izobražencev v Dragi ne bo mogla reči, da zastopa vse slomiselnosti. Vsak zastopa pravzaprav le samega sebe ali kvečjemu še skupnico prijateljev in somišljenikov. Toda sto za usodo slovenskega naroda in njegovih manjšin občutljivih ljudi, ki poznajo njegove probleme, so razmišljali o njih in jim iskali najboljše rešitve, vendarle lahko veliko stori že s tem, da svobodno in z različnih zornih kotov presodi današnje slovensko narodno stvarnost. To nam je predvsem potrebno: da kot izobraženci, ki smo moralno odgovorni za narodovo vodstvo in bodočnost, pravočasno in vestno izmerimo »daljo in nebesno stran« ter nakažemo smer nadaljnje plovbe.

Izobraženci v Dragi se lahko samo posvetujejo, diskutirajo in osvetljujejo rešitve, ne morejo pa odločati in tudi ne razpolagajo z izvršilnimi organi. A že s tem, da bodo probleme prikazali in jih prediskutirali ter nakazali morebitne rešitve, bodo veliko napravili za rešitev teh problemov, ker bodo usmerili nanje pozornost tistih, ki razpolagajo z več in moč-

ŠOLSKA OBVESTILA

Jesenski popravni izpiti na znanstvenem liceju, višji gimnaziji in na klasičnem liceju se bodo začeli dne 1. septembra ob 8.30 s pismeno nalogo iz slovenščine.

Ravnateljstvo znanstvenega liceja
»France Prešeren« iz Trsta

Ravnateljstvo državne srednje šole »Fran Levstik« na Proseku sporoča, da se bodo jesenski popravni izpiti začeli dne 1. septembra, vpisovanje za šolsko leto 1969-70 pa je vsak dan do vključno 25. septembra.

Ravnateljstvo državnega učiteljskega »A. M. Slomšek« v Trstu, ul. Caravaggio 4, obvešča, da se bodo popravni izpiti začeli 1. septembra s pismeno nalogo iz slovenščine. Razpored pismenih izpitov je objavljen na oglasni deski zavoda. Vpisovanje za šolsko leto 1969-70 so vsak dan od 10. do 12. ure in se bodo zaključila 20. septembra. Informacije v tajništvu zavoda.

nejšimi sredstvi za reševanje slovenskih narodnih problemov. To je tudi eden izmed namenov zborovanja v Dragi — poleg čisto naravne potrebe pluralistično usmerjenega slovenskega izobraženstva, da izrazi, kaj čuti in misli.

SPORED PREDAVANJ

Letošnji študijski dnevi se bodo začeli 30. avgusta. Vabljeni so vsi slovenski izobraženci od povsod, ki iskreno iščejo rešitev naših narodnih in kulturnih problemov.

Sporod je sledeči: v soboto, 30. avgusta, ob 17. uri začetek in pozdrav. Sledi predavanje univ. profesorja iz Ljubljane dr. Frana Zwitterja »Prelomna razdobja v zgodovini Slovencev v 20. stoletju«. Koreferat bo imel dr. Janko Zerzer, prof. na slovenski gimnaziji v Celovcu. Sledi razprava.

V nedeljo, 31. avgusta, bo ob 8.30 sv. maša na kraju zborovanja. Ob 9.30 bo imel nadškofijski kancler iz Gorice dr. Rudi Klinec predavanje »Manjšinski problemi v luči naravnega prava in krščanske etike«. Ob 11. uri pa bo podal Drago Klemenčič, urednik »Družine« iz Ljubljane, »Poskus prikaza verskega stanja v Sloveniji danes«. Sledi diskusija o obeh predavanjih. Ob 16. uri bodo govorili pisatelj dr. Boris Pahor iz Trsta, inž. Nendl iz Aachena in Franc Jeza, časnikar in pisatelj iz Trsta o temi: »Kakšno pot naj izbirajo Slovenci za svojo ohranitev in za najboljšo narodno uveljavitev«. Sledi zopet diskusija.

V ponedeljek je na sporedu skupni izlet v tržaško okolico.

OPČINE:

PRIREDITEV NA GOD FARNEGA ZAVETNIKA

V nedeljo smo praznovali Openci god svojega farnega zavetnika, sv. Jerneja. Tudi letos je farna skupnost priredila za ta praznik prireditev v Finžgarjevem domu. Na njej je zapel cerkveni pevski zbor pod vodstvom svojega pevovodje g. Maliča in improviziran otroški zbor. Oba sta se dobro postavila. Zapela sta ljudske in umetne pesmi. Cerkveni zbor je med drugim zapel tudi novo pesem, ki jo je zložil g. Malič na čast sv. Jerneju, in doživel z njo lep uspeh. Zajgrali so tudi mali harmonikarji. Med pesmimi in glasbo pa so se vrstili večji in manjši recitatorji in recitatorke. Tudi majhnega igranega prizorčka ni manjkalo.

Največ časlug za organizacijo prireditve imajo g. prof. Artač, gospa Ela Beličič in drugi člani farnega prireditvenega odbora.

Dvorana je bila polna in ljudje so hvaležno in živo ploskali nastopajočim, veseli, da jim je bilo tudi letos prirejeno to prijetno presenečenje za farni praznik. Vedro in domače vzdušje sta poudarila še srečolov in malica po prireditvi, ki je dala priložnost za prijazen pogovor med farani.

Umrl je Franc Štoka

V ljubljanski bolnišnici »Petra Držaja« je v ponedeljek, 25. avgusta, umrl Franc Štoka, znani politični delavec, naš rojak s Kontovela. Bilo mu je 68 let. Ko smo ga še pred kratkim videvali po ljubljanskih ulicah, smo sicer lahko že na zunaj opazili, da ni preveč pri trdnem zdravju, vendar si še zdaleč nismo mogli predstavljati, da se bo tako hitro poslovil od tega sveta.

Pokojnik se je rodil v kontovelski ribiški družini leta 1901 in se je že kot mlad fant začel politično udejstvovati v delavskih organizacijah. Kot mnogi primorski Slovenci se je izselil po prvi svetovni vojni v Argentino, kjer je nadaljeval politično delo med našimi izseljenci. Pred drugo svetovno vojno se je vrnil v domače kraje, a je kmalu doživel preganjanje fašističnih oblasti, ki so ga zaprle in konfinarale. V Trst se je vrnil po kapitulaciji leta 1943 in se takoj vključil v narodnoosvobodilno gibanje. Zavzemal je odgovorna mesta v okviru Osvobodilne fronte in KPS ter je bil leta 1945 eden voditeljev protinacističnega splošnega upora v Trstu.

Siršim slovenskim in delavskim množicam je Franc Štoka postal znan zlasti v viharnih časih po letu 1945 in ob resoluciji Imformbiroja leta 1948, ko se je odločno uprl staliniškim udaru in tržaških komunističnih vrstah ter v tedanjih hudih trenutkih ostal zvest slovenskemu političnemu vodstvu. Že ta sama odločitev dobro kvalificira njegov značaj. Kdor pa ga je поблиže poznal, ta ve, da se je pod trdo zunanjo skorjo skrivalo mehko in dobro srce, ki je bilo vedno pripravljeno pomagati bližnjemu. Zato nas je pred kakim desetletjem resnično presenetil in razžalostil njegov iznenaden odhod iz Trsta in njegova nastanitev v Ljubljani, ker bi slovenski stvari v zamejstvu bila mnogo bolj koristna njegova prisotnost v rojstnih krajih.

Naj slovenski politični delavec mirno počiva v naši zemlji. Hudo prizadeti družini izrekamo globoko občuteno sozaljje.

NAŠE SOZALJE

Deželnemu svetovavcu in političnemu tajniku Slovenske skupnosti dr. Dragu Štoki izreka uredništvo Novega lista globoko občuteno sozaljje ob smrti njegove dobre in ljubljene matere.

Umrla je naša dobra mama in nona

Lucija Štoka, roj. Španger

Žalostno vest sporočajo mož Jernej, otroci Mario, Anica, Maruška, Drago in Boženka z družinami ter ostalo sorodstvo.

Kontovel, 26. avgusta 1969

GORIŠKA JESEN

Po jesenskem in deževnem avgustu upajo Goričani in to še posebej organizacija javnih jesenskih prireditev, da bo sledil še sončen in lep september. Vsaj tako prerokujejo iz večletne izkušnje razni vremenoslovci.

Goriške jesenske prireditve, ki privabljajo vsako leto več tujcev, se začno po navadi z Jernejevim ptičjim sejmom. Tako bo tudi letos. Že v nedeljo 31. avgusta ob šestih zjutraj bo odprla goriška turistična ustanova »Pro loco« ptičji sejem in tekmo ptičjih popevkarjev v parku za občinsko palačo. Ob eni uri popoldne bo sledilo nagrajevanje zmagovalcev. Popoldne ob peti uri in pol bo koncert v istem parku. Obenem bo odprta tudi razstava nagrajenih ptičev v razstavnih dvorani na Korzu.

Za nedeljo 14. septembra se pripravlja v Gorici mednarodni folkloristični praznik in povorka skupin v narodnih nošah iz različnih dežel. Zastopane bodo tudi slovenske narodnoopisne skupine.

Isti dan bo slovesno podeljen goriški občini tudi prapor evropske skupnosti.

V dnevih od 19. do 21. septembra pa bodo tekmovali v veliki telovadni dvorani mednarodni polifonski in ljudski zbori. To bo že osmo mednarodno pevsko tekmovanje, ki ga pripravlja pevsko društvo »A. Seghizzi«.

KULTURNI IN ŠPORTNI OBISK

Na povabilo pokrajinske športne zveze »Libertas« bo prišla v Gorico ta petek na obisk kulturno folklorna skupina »Mičo Vitas« iz Trnjanov in nogometna skupina iz Slavenskega Broda. Gostje bodo s tem vrnili obisk, ki so ga imeli goriški športniki aprila meseca v Slavanskem Brodu. Jugoslovanske obiskovalce vodi župan iz Slavenskega Broda.

Folklorna skupina bo nastopila v soboto ob 21. uri v veliki telovadni dvorani (UGG) na Battistijevem trgu s folklornimi plesi in petjem jugoslovanskih narodov. V nedeljo 31. avgusta ob 17. uri pa bodo tekmovali jugoslovanski nogometniki s skupino Libertas na igrišču v ulici Baïamonti. Dne 2. avgusta bodo gostje nastopili tudi v Tržiču in Gradežu. Po sprejemu na goriškem gradu 3. septembra se bodo gostje odpeljali domov.

TRAGIČNA SMRT

V torek popoldne so pokopali v Gorici 45-letnega delavca Angela Hribernika. Ker so nekateri listi netočno pisali o smrti pokojnega, nas naprošajo njegovi sorodniki in znanci, da o žalostnem dogodku bolj točno povedo.

Hribernik je bil uslužben v Mattirolijevem gradbišču v bližini Zagraja. V soboto je šel kot običajno na delo. Okoli ene ure popoldne se je vračal na motornem kolesu po cesti mimo Petovelj proti Sovodnjam in proti domu v Stražicah. Blizu Petovelj se mu je na mokrem asfaltu zdrsnilo, zadel je še ob velik kamen na cesti in je treščil precej daleč na trdo cestišče. Težko motorno kolo je udarilo z vso močjo nanj in ga popolnoma pokrilo. Bil je na mestu mrtev. Okrog pete ure je privozil mimo neki motorist, ki je opazil mrtveca in je brž prijavil nesrečo pristojnim oblastem. To se je zgodilo nekako pet ur po smrtni nezgodi in ne šele po dvajsetih urah, kot se je ponekod bralo.

Pokojnik se je tudi vračal z dela domov in ne s kake druge svoje poti. Spoštovali so ga znanci in sodelavci kot dobrega tovariša in družinskega očeta.

Iz Goriške

Pevske tekme

V sredo, 27. t. m. se je začelo v Arezzu mednarodno polifonsko tekmovanje pevskih zborov, kjer nastopajo že več let najboljši zbori iz najrazličnejših držav. Letošnjega tekmovanja se udeležuje 35 zborov iz Evrope, Amerike in prvič tudi iz Sovjetske zveze ter Poljske. Nastopajo v štirih kategorijah: moški, ženski in mešani zbori ter zbori ljudskih pesmi.

Iz naših krajev se je prijavil k tekmam pevski zbor »Seghizzi«, ki ga vodi Valentinčič, doma iz Pevme. Poleg tega še furlanska zbor iz Pordenona in iz Rude. Iz Jugoslavije tekmujejo pevci akademskega zbora Tone Tomšič iz Ljubljane, kot edini letošnji slovenski tekmovalci v Arezzu, in italijanski zbor Lino Mariani iz Pulja. Drugi zbori so iz Avstrije, Francije, Češke, Združenih držav, Špa-

nije, Zahodne Nemčije, Argentine, Poljske, Madžarske, Rusije, Kolumbije in Grčije.

Tekme bodo trajale do 31. avgusta.

RAZŠIRJEN MEJNI PREHOD

Po dogovoru med obmejnimi italijansko-jugoslovanskimi oblastmi se bodo razširili nekateri obmejni prehodi od 1. septembra dalje. V poštev pa pridejo samo prehodi s kmečkimi dvolastniškimi prepustnicami, in sicer pri Standrežu in Vrtojbi. Veljali bodo tudi za prehode z motoriziranimi vozili. Kmečki dvolastniki pa morajo seveda poskrbeti, da jim policija vpiše vozila na prepustnico.

ZMEDA PRI KRAJEVNIH IMENIH

Zadnjič smo pisali o napačnih prevodih in pomanjkanju pravih krajevnih imen po naših vaseh. Poklicane ali nepoklicane oblasti vsiljujejo celo novo toponomastiko.

Pri nas so take nerodnosti brčkone vsiljene. Najdemo jih pa tudi pri krajevnem imenoslovju italijanskih naselij, kjer so pa brčkone plod skrajne malomarnosti. Tako kažeta smerni tablici pri Šlovenca dve imeni: Ena: S. Lorenzo di Mossa, druga pa San Lorenzo Isontino. Obe sta bili postavljeni na novo in celo menda na isti dan. Marsikateri tujec ne ve, kam kreniti, ko ugleda dva Šlovenca, kakor mi dva Števerjana.

KOLIKO NAS JE?

Goriška pokrajina je ena najmanjših v Italiji. Tudi letni prirastek njenega prebivalstva je neznamenit. Ob koncu marca letošnjega leta so našli v vsej pokrajini 141.497 stalno bivaajočih ljudi. V Gorici sami — s predmestnimi vasi, ki spadajo pod goriško občino — je pa bilo 43.683 prebivalcev.

Čudno pa je to, da se občuti v mestu kljub sorazmerno malemu številu prebivalstva še vedno pomanjkanje ustreznih ljudskih stanovanj. Se vedno živi dosti družin po pravih brlogih, podstrešjih in v kletnih prostorih v starih mestnih delih. V zadnjem tromesečju je bilo zgrajenih 318 stanovanj; v načrtu jih je še kakih 308. Večina teh gradb je pa le plod zasebne pobude.

Sovodnje

OB SPOMENIKU PADLIH

Prav hudo me zaboli v srcu, kadar grem mimo spomenika padlih za svobodo, ki stoji poleg občinske hiše in je prav lep ter pomemben za današnji rod. Toda žalostno je pogledati tisti kotiček zemlje okrog spomenika, ki kaže prav zapuščeno lice in je ves preraščen z divjo travo. Ali ni res nikogar, ki bi moral skrbeti za edini javni spomenik v vasi in bi zasadil okoli njega kako lepo vrtnico ali drugo cvetje, da bi krasilo spomenik in tudi kazalo, da se zanj zanimamo ter da ne pomeni nam in mimoidočim le kos kraškega kamna. Upamo, da bodo te vrstice našle odmev pri pristojnih oblasteh ali osebah. Na te naslavlja jo občinarji tudi svoje želje in neugodje zaradi pomanjkanja slovenskih napisov v vasi. O tem se je že večkrat govorilo in pisalo. Zadeva javnih slovenskih napisov in toponomastike je postala na Tržaškem zelo živahna in bo prišlo skoro gotovo do tudi za našo narodno skupnost ugodne rešitve. Seveda, tam se za stvar brigajo s pohvalno vneto občinarji sami in občinske oblasti. Tako bi moralo biti tudi pri nas za poimenovanje ulic in cest s slovenskimi ledinskimi imeni in po naših kulturnih delavcih. Upamo, da se bo tudi to kaj kmalu zgodilo, ker je poleg gospodarskega obraza važna za vsako naselje tudi njegova kulturna slika.

Opazovavec

Jazbine

ŠE O POGREBU ZASLUŽNEGA DOMAČINA

V zvezi z opisom pogreba Jožefa Korsiča iz Jazbin nam piše udeleženec, da je treba še nekaj dostaviti, ker niso nekateri listi točno poročali.

Dostaviti je treba, da je bil pogreb opravljen v našem slovenskem in krščanskem duhu. V cerkvi je bila maša zadušnica, med katero je števerjanski župnik spregovoril prav prisrčne in tolažilne besede. Pevci zbora »M. Filej« so peli pod vodstvom Zdravkote Klanjščka, ki je doma iz Jazbin, pred hišo, v cerkvi in na pokopališču. Pogreba se je udeležila velika množica, med njo tudi precej sosednih italijanskih in furlanskih prebivalcev.

Želimo, da bi v prihodnje vsi naši listi poročali objektivno in ne enostransko, kakor po kakem višjem ukazu.

Goriški Slovenec

NOVA CENA IN NOVE NAROČNINE NOVEGA LISTA

Bralce in naročnike opozarjamo, da smo zaradi znatnega povišanja tiskarniških stroškov bili prisiljeni s 1. julijem tega leta zvišati ceno Novega lista na 70 lir. Sorazmerno s tem se poviša tudi naročnina, ki je od 1. julija naslednja: četrtletna 850 lir, polletna 1400 lir in letna 2800 lir; za inozemstvo pa 4200 lir letno.

Prepričani smo, da bodo bralci in naročniki upoštevali velike finančne težave, s katerimi je povezano izdajanje slovenskega zamejskega lista, in da bodo kljub poviškom ostali zvesti Novemu listu. Pripominjamo, da so tudi italijanski listi s 1. julijem zvišali prodajno ceno, kar je v zvezi z večjimi tiskarniški stroški.

UPRAVA NOVEGA LISTA

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Poljski pisatelj Witold Gombrowicz

Ena zadnjih števil francoskega kulturnega tednika »Le Figaro Litteraire« je prinesla daljši članek o nedavno umrlem poljskem pisatelju Witoldu Gombrowiczu, pod obširnimi in značilnimi naslovom »Witold Gombrowicz, prekleti Poljak zahodnega sveta — Tujec samemu sebi, tujec v svetu, je pisal in živel v bolečini«. V članku, ki ga je napisal Claude Jannoud, je prikazano življenje in delo tega nesrečnega pisatelja.

Večkrat se je pisalo in govorilo o tem, da naj bi mu podelili Nobelovo nagrado za književnost, saj so prevajali njegove romane in drame v mnoge jezike in jih povsod radi brali in cenili kot značilne izpovedi moderne literature. Užival je mednarodno sloves, kot sijajen in genialen pisatelj. Vendar pa Nobelove nagrade ni dobil. Pač pa se ga je prijel naziv »prekleti pisatelj«, preklet v smislu, da je imel vedno nesrečo, ki ga je zasledovala vse življenje. Ena izmed njegovih nesreč je bila v tem, da je bil Poljak — piše Jannoud. Gombrowicz je spadal namreč, enako kot Irec Joyce, v tisto vrsto pisateljev, ki ne morejo živeti niti v svoji domovini niti zunaj nje. So preveč kritični do lastnega naroda, da bi si pridobili njegovo naklonjenost in ljubezen, obenem pa ga preveč ljubijo, da bi se mogli odtrgati od njega ali se delati brezbrizne do njegove usode. To je zlasti usoda pisateljev majhnih narodov. Nikoli se ne morejo znebiti skrbi za narodno usodo, vedno so oni tisti, ki se v prvih vrstah bore za njegovo svobodo in pravičnost, tudi socialno pravičnost svojega ljudstva. To v vsakem pogledu pogojuje njihovo ustvarjanje in delo, pa tudi njihovo osebno usodo. Tudi če se znajdejo v tujini, ne morejo in tudi nečejo dati svojega talenta, pa naj je še tako velik, na razpolago tujim literaturam, s tem, da bi pisali v tujem jeziku. Če pa že pišejo v kakem tujem jeziku, so z mislimi in srcem vendarle vedno pri svojem narodu in pišejo o njem. Stojijo na ob strani v njegovih nesrečah, tudi če so fizično daleč od njega, in vse njihovo bitje in mišljenje je povezano z njim. Tako je bilo tudi z Gombrowiczem. Leta 1939 je potoval z ladjo v Argentino. Njegovo potovanje naj bi bilo imelo značaj nekajtedenskega intelektualnega izleta v tuj svet, da bi laže presojal lastno domovino. Med njegovo odsotnostjo pa je izbruhnila vojna, njegovo nesrečno domovino so zasedle nemške in ruske čete, in Gombrowicz je ni nikoli več videl. Toda vanjo se je vračal v svojih knjigah. Poljska, kot jo je ljubil, je živela dalje v njem in v njegovih delih.

Petindvajset let je živel v Argentini, kamor se je bil podal z namenom, da prebije tam le nekaj dni in se nato z isto ladjo vrne nazaj. V nikoli več srečen. Končno sem se prepustil, da eni svojih knjig je zapisal: »Od tedaj nisem bil me je potegnilo navzdol, proti pogubi, ki mi je bila usojena že od otroštva.« Pri tem je mislil na svoj tragični občutek življenja, na svojo izgubljenost v tujem svetu. Nazadnje se je vrnil v Evropo, kjer je letos umrl v Franciji, še vedno begunec. S svojimi knjigami, zlasti s svojim delom »Paris-Berlin«, ki ga kritiki imenujejo izredno, si je pridobil velik sloves v Evropi, čeprav v njem ostro in hkrati prizadeto kritizira svojo domačo evropsko celino in njene narode. Druga njegova najpomembnejša dela imajo naslove »Ferdurke«, »Prekoceanska ladja«, »Porno-grafija«, »Kosmos« in »Poroka«. To so po mnenju kritike izrazito moderna dela. V Gombrowiczu vidijo Sartrovega predhodnika in tudi predhodnika takomenovanega gledališča absurda ter gotovih tez strukturalizma. Ljubil je mladino in bil je očaran od nje, a je vendar ostro obsodil

NAUK O BOŽJI MATERI ALI MARIOLOGIJA

Neutrudni in ugledni teolog dr. Jakob Ukmar je obogatil slovensko versko literaturo z novim znanstvenim delom. Goriška Mohorjeva družba je izdala njegovo knjigo »Nauk o božji materi ali Mariologija«. »Ta znanstveni izraz — pravi avtor v uvodnih besedah — pomeni verski, v našem primeru katoliški nauk o božji materi Mariji. Mariologija ni nabožna knjiga, ampak znanstvena teološka razprava«.

Mariologija je zajetna knjiga, saj obsega 261 strani. Tiskala jo je tiskarna Graphis v Trstu. Platnice pa so delo slikarja Avrelia Lukežiča.

lansko majsko mladinsko revolto v Franciji. Zavračal je politične konformizme takomenovanih avantgardizmov in obsojal civilizacijo, ki razoseblja človeka. V nekem intervjuvu malo pred smrtjo je dejal: »Bolečina je temelj vse stvarnosti.«

V njegovih velikih romanih polje močno, strastno življenje. V njih je kult lepote, kar je bila še ena značilna poteza njegove pisateljske osebnosti. V njegovih delih je čutiti ob vsej ljubezni do lastne domovine, ali pa prav zaradi tega, vesoljni svet, kot v delih vseh resnično velikih pisateljev. Kajti domovina mu je bila svet v majhnem, njegov konkretni svet, samo preko njega je mogel doživljati ostali, širši svet.

Slovenec je ostal ta veliki in nesrečni poljski pisatelj, ki je tako strastno ljubil svobodo, da ji je žrtvoval lastno usodo in srečo, doslej skoro neznan.

—0—

MAURIACOVİ ZAPISKI V ITALIJANSEM PREVODU

Založba Mondadori je izdala pred kratkim v italijanskem prevodu prvo knjigo dnevniških zapiskov slavnega francoskega katoliškega pisatelja in Nobelovega nagrajenca François Mauriac. Mauriac je znan slovenskim bralcem zlasti po predvojnem prevodu svojega romana »Gadje gnezdo«, še bolj pa so prevajali njegove knjige v druge jezike, zlasti romana »Tereza Desqueyroux« in »Puščava ljubezni«, poleg »Gadjega gnezda« seveda. Po drugi svetovni vojni se o Mauriacu v slovenščini ni več veliko pisalo.

Zanimivo je, da si je pridobil večjo pisateljsko slavo s svojim aktualnim dnevnikom oziroma dnevniškimi zapiski, ki jih je sproti pisal za razne francoske liste ali revije, kot pa s svojimi romani, ki so seveda tudi literarno visoko vredni. V Mauriacu je namreč živ nenavaden gon po tolmačenju aktualnega dokajanja, in glede na njegovo izredno izobrazbo, na velik realizem, ki mu ne da, da bi podlegel raznim modnim miselnim strujam in totalitarno-agresivnim idejam, ter na

globok krščanski humanizem, ki preveva vse njegovo mišljenje, so nastale iz teh njegovih tolmačenj aktualnega dogajanja v Franciji in v svetu v teku več desetletij izredne knjige. Neki italijanski kritik je izjavil o njih: »Ko bodo tudi njegovi najboljši romani že pozabljeni ali presojeni za retorična dela, se bo svet verjetno še spominjal François Mauriacu po njegovih dnevniških zvezkih in »Političnih kronikah«. Pod tem naslovom: »Cronache politiche« (Politične kronike) je zdaj tudi izšla prva knjiga njegovih zapiskov v italijanski. Kot znano, so izšle pred nedavnimi tri knjige takih njegovih zapiskov pri neki francoski založbi.

Prva knjiga obsega njegove dnevniške zapiske od leta 1933 do leta 1954 in obravnavajo torej zelo važna razdobja francoske in evropske zgodovine, od smrtne krize tretje republike v letih pred drugo svetovno vojno in španske državljanske vojne do Münchenske pogodbe, druge svetovne vojne ter nemške zasedbe Francije ter seveda tudi konec vojne in povojne dogodke. Mauriac je bil eden izmed redkih evropskih duhov, ki so že davno pred drugo svetovno vojno zaslužili nevarnosti, ki prete evropski civilizaciji in kulturi. Ni se dal zapeljati, kot mnogi drugi francoski katoliški desničarski politiki, od kulta osebnosti in od retorike Mussolinija in Hitlerja, in čeprav se je zgrozil nad izbruhi protikrščanskega sovražstva s strani španskih republikancev, je vendar v španski državljanski vojni držal z republiko, ker v generalu Francu ni videl branivca vere, ampak sovražnika lastnega ljudstva (kot pri Slovencih Edvard Kocbek). V času okupacije je ostal v Franciji in s svojimi spisi podpiral odporiško gibanje. Iz tistega časa izvira tudi njegova naklonjenost do generala De Gaulle, kot voditelja francoskega odporiškega gibanja in branivca francoske časti v najhujših urah francoske zgodovine.

Njegovi zapiski se odlikujejo tudi po fini ironiji, predvsem pa po izrednem realizmu, ki se nikoli ne da zamamiti lepi frazi ali geslu, pa naj pride s katerekoli strani. Zadnje čase se zlasti rad duhovito ponorčuje iz tistih katoličanov, ki bi radi prikrojili krščanstvo potrošniški družbi in njenemu teženju po udobnosti in čim manjši odgovornosti, to pa prikazali kot nekaj naprednega in reformističnega, kar bo rešilo Cerkev.

Branje Mauriacovih »Zapiskov« pomeni redek literarni užitek in pravo miselno kopel v zdravem, ironičnem realizmu.

Jubilej velikega islandskega pisatelja

Marsikdo od srednje in starejše generacije sled Slovinci je bral v slovenskem prevodu roman »Ljudje na Borgu«, ki ga je napisal veliki islandski pisatelj Gunnar Gunnarsson. Prevod je izšel pred zadnjo vojno v Ljubljani in nam je prvič v slovenščini predstavil tega odličnega nordijskega pripovednika, vrednega potomca nekdanjih skaldov, ki so skladali sage, katere še danes občudujemo kot eno najmogočnejših in najbolj posrečenih oblik pripovedništva in pesništva hkrati. Tako so tudi romani Gunnarja Gunnarssona. V njih kipi od človeških strasti in naravnih sil, in vendar je razlil preko njih tudi nek mili čar kot svetloba poletnih noči na severu.

Nedavno je obhajal Gunnar Gunnarsson svojo osemdesetletnico in ob tej priložnosti se ga je spomnil ne le ves nordijski, ampak tudi ves ostali evropski kulturni svet in mu izrazil svoja voščila in svoje spoštovanje. Gunnarssonov rodovnik sega v čas Vikingov, ko so se iz Norveške preselili na Islandijo in začeli obdelovati ta veliki otok sredi severnega Atlantskega oceana; tudi on je pristnega kmečkega in ribiškega pokolenja. Rodil se je leta 1889. Njegov oče je bil kmet v Valthjofstadi na vzhodni Islandiji, mati pa ribiška hčerka. Kljub temu, da nista bila bogata, sta hotela dati sinu višjo izobrazbo, in sta ga sedemnajstletnega poslala v višjo srednjo šolo na Dansko, kjer je potem dokončal študije. Tam je tudi dolga leta deloval in služboval, nato je napisal svoje romane v danščini. Svoj prvi roman je objavil, ko je bil star 23 let, in že s tem romanom

si je pridobil svetovni sloves. To je bil prej omenjeni roman »Ljudje na Borgu«, ki ga imamo v slovenskem prevodu. Sledili so romani »Ljudje na nebu«, v katerem je opisal svojo mladost in ki mu je samemu najbolj pri srcu, trilogija »Noč in sanje«, »Jon Arason«, »Bratje po prisegi«, nato pa še »Sedemdnevna tema«, »Izgnanec« in »V Jördovem znamenju«. Posebno lepa pa je njegova povest »Advent v gorah«, vsa prežeta z dihom nordijske narave in poezije, hkrati pa biblijsko mogočna, »nepozaben izraz plemenite islandске človeškosti in njene ljubezni do vsega, tudi do živali, ki delajo človeku družbo v tistih gorskih samotah«, kot je zapisal neki kritik.

V svojih romanih in povestih prikazuje Gunnarsson značaj in usodo islandskega človeka, in čar njegovih knjig je ravno v tem, da ni hlastal za literarnimi modami iz Pariza ali New Yorka, ampak je pisal tako, kakor mu je narekovalo srce. Svoje romane je umeril po islandskem človeku, ne pa po abstraktnih teorijah omizij v literarnih kavarnah na Montmartru ali kje drugje. V njih je prikazal Evropi islandске ribiče, kmete, pastirje, izgnance, ki so se morali klatiti po gorah, če so se s čimerkoli zamerili soseski, v kateri so prej živeli, reveže in bogate, otroke in odrasle, v sreči in nesreči, vedno v okviru veličastne islandске narave, ki neprestano posega v usodo ljudi. Pri branju njegovih knjig čutimo, kako ljubi te svoje ljudi in svojo deželo. Že pred mnogimi leti se je za stalno vrnil na Islandijo in zdaj živi v njenem glavnem mestu Reykjaviku.

Sodobno kmetijstvo

Kakšne so možnosti obrambe pred točo?

Kmetovalci so že od nekdaj izpostavljeni vremenskim nepravilnostim, posebno toči, ki lahko močno prizadene rastlinsko proizvodnjo. Kmetje so morali največkrat nemočno prenašati posledice škode. Komaj v zadnjih desetletjih je prišlo do bolj sistematičnih ukrepov za zaščito kmetijskih pridelkov. V Italiji so izglasovali nekaj zakonov, ki predvidevajo različne oblike pomoči. Največkrat gre za olajšave pri posojilih oziroma pri plačevanju davkov ali pa — v najhujših primerih — tudi za denarne prispevke za obnovo naprav. Na splošno pa kmetovalci niso s tem zadovoljni, kajti do ukrepov pride dolgo po storjeni škodi. Postopek prijave in določanja prizadetih področij je namreč zelo zamuden. V naši deželi morajo pokrajinska kmetijska nadzorništva najprej določiti obseg prizadetih področij. Podatke mora nato odborništvu za kmetijstvo še preveriti in jih sporočiti na ministrstvo, ki po dolgih mesecih izda seznam vseh zadevnih področij v državi. Sicer pa so naši kmetovalci nekoliko na boljšem kot ostali kmetovalci v državi, ker lahko pridejo do prispevkov za obrambne mreže oziroma lahko dobijo prispevek na zavarovalnico.

Poglejmo, kakšna so torej obstoječa sredstva za obrambo pred točo in preverimo od primera do primera njihovo učinkovitost in primernost.

OBRAMBA Z RAKETAMI

V obširnih vinogradniških področjih imajo vpeljana obramba z raketami, katere izstrelijo v oblak s točo. Nekoč je bilo kar 600.000 ha zavarovane površine, zdaj pa samo še 200.000 ha, kar je gotovo posledica visokih stroškov in nič kaj enostavnega postopka.

MREŽE IZ PLASTIKE

Druga oblika aktivne obrambe pred točo je v uporabi mrež iz plastike. Ta oblika se v Italiji še ni dovolj uveljavila, verjetno ker je trajna doba teh mrež še razmeroma nizka, problem zase pa predstavljajo podporne naprave. Z dobrimi kovinskimi podpornimi napravami bi tudi ta način obrambe prišel do veljave, toda vprašanje je, če je ta način obrambe tudi dovolj ekonomičen. Povrh je slišati pritožbe, da se zaradi vpliva mreže spreminjajo mikroklimatske razmere, ki povzročajo razne nevarnosti.

ZAVAROVANJE GROZDJA

Zdi se, da je za zdaj še najbolj učinkovito sredstvo, če pridelek zavarujemo pred točo. Po naših podatkih je to tudi res najbolj razširjena oblika obrambe pred točo. Zavarovana površina v Italiji je v primerjavi z drugimi evropskimi državami skoraj neznatna, vrednost zavarovalnice pa je precej visoka. Zavarovalnice pa so precej nad evropskim povprečjem. To razlagajo nekateri z dejstvom, da je premo zavarovanje, preveč pa je področij, kjer je toča zelo pogosta. Tako so zavarovalnice zelo visoke, kar pač odvrta vinogradnike. V naši deželi je stanje nekoliko boljše, ker plačuje dežela prispevek na zavarovalnico. Ko bi naraslo število zavarovancev, bi prav gotovo tudi prišlo do znižanja zavarovalnice. Glede na dejstvo, da deželni prispevek vinogradnika vendarle nekoliko finančno razbremeni in ker je povrh to

sredstvo od vseh omenjenih najbolj enostavno, je želeli, da bi se ta oblika obrambe pred točo še bolj razširila, tako da ne bi kmetje izpostavljali svoje dejavnosti negotovosti, ki že itak tako hudo tare kmetovalca. Vsakdo lahko zavaruje vinograd pri zavarovalnici in plača določeno zavarovalnino, na katero daje dežela 40-odstotne prispevke.

VINSKI SEJEM V LJUBLJANI

Dne 29. avgusta se začne tradicionalni ljubljanski vinski sejem, ki bo trajal do 7. septembra. Hkrati z razstavo vin se bo odvijal tudi sejem enoloških naprav, od kletarskih pa tja do gostinskih naprav. Od raznih prireditelj, ki so na programu, bi posebej omenili mednarodno pokušnjo vin, tekmovanje med barmeni ter simpozij o najbolj zanimivih novostih na področju vinogradništva, enologije in kletarstva.

NOVO SUROVO MASLO V ZAHODNI NEMČIJI

Neka kmetijska zadruga blizu Münchena na Bavarskem je poslala na tržišče surovo maslo z dodatkom aromatičnih zelišč, ki je naletelo na zelo dober odziv. Ta uspeh je ponoven dokaz, da se z diferencirano ponudbo odprejo nove možnosti za prodajo kmetijskih proizvodov.

Jožef Resel - izumitelj ladijskega vijaka

Desetega avgusta leta 1857 je v Ljubljani umrl znameniti izumitelj Jožef Resel, ki ga prisvajajo razni narodi kot svojega sina. Spominske plošče ima v Trstu, na Češkem, spomenik in posebno ulico v Ljubljani.

Minilo je tudi 140 let, odkar je Resel dne 5. avgusta 1829 prvič z uspehom poskusil svoj vijak na parniku »Civetta« v tržaškem zalivu.

Od tistega dne dalje se je svetovna morska plovba popolnoma spremenila po zaslugi duhovitega znanstvenika samouka, ki je dolga leta živel v naših krajih in se je tudi čutil pripadnika našega ljudstva.

Jožef Resel se je rodil na Češkem leta 1793. Njegova mati je bila Čehinja, oče pa sudetski Nемеc, nižji državni uradnik. Sin Jožef je bil izredno marljiv in dovteten za študij. Na dunajski univerzi se je posvetil tehničnim vedam in tudi jezikom.

Ze tedaj je tuhtal, kako bi nadomestil lopatasta kolesa ob ladijskih bokih s kako drugo pripravo, ki bi poganjala ladje.

Po končanih študijah je prišel kot gozdarski uradnik na Kranjsko, kjer se je popolnoma naučil slovenščine in se vživel v slovensko družbo. Kasneje je bil predstavljen za pet let v beneški arsenal, nato se je pa naselil kot višji gozdni uradnik v Trstu. Njegova naloga je bila upravljati državne gozdove na Primorskem in dobavljati les za vojno ladjevje. Prišel je v stik s tržaškimi ladjedelci. Tu e tudi razvil svoj ladijski vijak, ki ga je prva uporabila ladjedelniška družba »Panfili« leta 1829. Ukvarjal se je tudi z drugimi prodornimi izumi: s krogelnimi ležaji, s parnim avto-

70-LETNICA PESNICE RUTH SCHAUMANN

Pred kratkim — 24. avgusta — je obhajala svojo sedemdesetletnico znana nemška pisateljica, pesnica in slikarka Ruth Schumann. Pred zadnjo vojno je bila zelo znana tudi v Sloveniji. V tedanjih katoliških revijah in listih je izšlo več člankov o njej in prevodov iz njenih del, zlasti pesmi, pa tudi reprodukcije njenih risb. Njeni spisi so prežeti z globoko religioznostjo in nežno ženskostjo.

Iz Trsta

SEJA SLOVENSKE SKUPNOSTI

V ponedeljek, 25. t. m., se je zbral na redni seji svet Slovenske skupnosti. Zaradi odsotnosti predsednika dr. Poštovana je seji predsedoval prof Rado Bednarik. Politični tajnik dr. Drago Štoka je obširno poročal o delovanju politične organizacije, pri čemer je zlasti poudaril prizadevanja za ureditev vprašanj, ki zadevajo slovensko šolstvo, omenil akcijo za ureditev toponomastike v tržaški občini in se končno zadržal pri vprašanju priprav na bližnje upravne volitve.

Po daljši razpravi je svet soglasno odobrilo poročilo političnega tajnika Štoka in hkrati potrdilo mandat dosedanjemu izvršnemu odboru, ki bo tako opravljal svoje posle do prihodnjega občnega zbora Slovenske skupnosti. Glede na bližnje upravne volitve pa je svet izvolil posebno volilno komisijo, ki ji bo predsedoval Saša Rudolf, član izvršnega odbora in referent za tisk.

mobilom, s pnevmatično pošto. Resleva za sluga je smotrno pogozdovanje Krasa. On je začel zasajevati črni bor. Progovoril je tudi nadvojvodo Maksimilijana, da je po lastnih načrtih uredil prekrasni miramarski park, kjer je štrlela v morje gola kraška gmajna.

Resel, ki si je v Trstu ustvaril tudi družino, je vedno živel skromno, zakopan v svoje načrte in raziskovanja. Na službeni poti v Ljubljano je nenadoma umrl, star 64 let. Zapustil je komaj za pogreb. Z izumi tega našega rojaka se pa okorišča današnji svet.

Iz Gorice

ZVESTI SLUŽABNIK

Prejšnji teden je umrl v Gorici Roman Poljanec v starosti 70 let. V širši javnosti bi rekli skoraj neznana oseba. Poznali so ga pa vsi stari Goričani in večina nemških in jugoslovanskih turistov, ki so se ustavljali v hotelu pri »Zlatem jellenu«. Tam je bil Romano več kot pol stoletja ustrežljiv hišnik, vratar in vsevedni informator vseh gostov. Videl je razvoj in vzpon te stare nekdanje slovenske restavracije. Zdj pa še blagega Romanota ni več. Naj počiva v miru.

ŠOLSKO OBVESTILO

Ravnateljstvo slov. enotne nižje srednje šole v Gorici obvešča dijake tretjih razredov te šole, ki niso izdelali ali niso polagali izpita iz latinščine v poletnem roku, da se lahko prijavijo za ta izpit do 5. septembra.

Potrebna pojasnila se dobijo na tajništvo te šole vsak dan od 9. do 11. ure.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 31. avgusta, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.50 Glasba za kitaro; 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Oddaja za najmlajše: Ti-soč in ena noč (9); »Četrto Sindbadovo potovanje« (Martinuzzi). Igrajo člani RO; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 Italo Svevo »Manjvrednost«. Drama, prevod Jevnikar. RO; 16.10 Revija orkestror; 17.10 Sluka: Sonata za čelo in klavir. Igrata čelista Forest in pianist Došek; 17.30 Plesna čajanka; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Igra orkester »Dukes of Dixienland«; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Klasiki lahke glasbe; 20.00 Šport; 20.30 Iz slovenske folklore: V starih časih »Gaspardar je ukazau«, (Reharjeva);

♦ PONEDELJEK, 1. septembra, ob 11.35: Šopek slovenskih pesmi; 12.10 Kalanova: »Pomenek s poslušavkami« 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Klavirski duo Russo-Safred; 17.20 Za mlade poslušavce: Čar glasbenih umetnin; (17.35) Kaj bi rad videl in kam bi rad šel; (17.55) Kako in zakaj; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 19.10 »Odvetnik za vsakogar«; 19.20 Znani motivi; 20.00 Športna tribuna; 20.30 Glasba od vsepovsod; 21.00 Odlomki iz svetovnih romanov; 21.25 Romantične melodije; 22.00 Slovenski solisti.

♦ TOREK, 2. novembra, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Na pianolo igra »Big« Tiny Little; 12.00 Bednarik: »Pratika«; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas, pripravlja Lovrečić — Novice iz sveta lahke glasbe. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.50 Hawajski motivi; 19.10 Dogodivščine iz vsega sveta; 19.45 Zbor »V. Mirk« s Proseka in Kontovela vodi Ota; 20.00 Šport;

♦ SREDA, 3. septembra, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Igra trobentač Alpert; 12.10 Najlepši trgi Italije: Rafko Vodeb (10); »Stolni trg v Palermu«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst; 17.55 Ne vse, toda o vsem rad. poljudna enciklopedija; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Ljudske pesmi, pripravlja Kumerjeva; 18.55 Godalni ansambel in zbor »Cambridge«; 19.10 Lupinc »Higiena in zdravje«; 19.15 Prijetne melodije; 20.00 Šport; 21.20 Za vašo knjižno polico.

♦ ČETRTEK, 4. septembra, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Igra pianist Nero; 12.00 Umetniki o sebi »Stana Kopitar«, pripr. Adrijan Rustja; 12.10 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Boschettijev trio; 17.20 Za mlade poslušavce: Razkuštrane pesmi 17.35 Otroci na počitnicah; 17.55 Kako in zakaj; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Sodobni slovenski skladatelji. Srebotnjak: Antifona; 18.40 Vokalno-instrumentalni ansambli; 19.10 Iz mitologije filma: Zvezdniki (10) »Charles Boyer«, pripr. Sergij Vesel; 19.20 Motivi, ki vam ugajajo; 20.00 Šport; 20.30 Oscar Wilde »Kako važno je biti resen«. Komedija v treh dejanjih. Prevedla Miheličeva. SG v Trstu.

♦ PETEK, 5. septembra 1969, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Na elektronske orgle igra Smith; 12.10 Kam v nedeljo; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri; 17.55 Naši športniki; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 19.00 Naši mladi flavtisti; 19.10 Pesniški nazori včeraj in danes; 19.20 Priljubljene melodije; 19.45 »Beri, beri rožmarin zeleni«. 20.00 Šport; 20.30 Gospodarstvo in delo; 20.45 Koncert operne glasbe.

♦ SOBOTA, 6. septembra, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Karakteristični ansambli; 12.10 Tone Penko »Gozdni sadeži«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 »Varna pot«, oddaja o pro-Otrokov pravilni svet. Branko Jurca »Marjanmetni vzgoji; 16.05 V tričetrtinskem taktu; 16.45 ka vseznalka«; 17.20 Za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta; 17.45 Moj prosti čas; 18.00 Ne vse, toda o vsem - rad. poljudna enciklopedija. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Revija zborov Slovenske prosvetne zveze v Trstu; 19.10 Umetniki o sebi (10) »Ksenija Vidali«, pripr. Adrijan Rustja; 19.20 Zabavali vas bodo Dorseyev orkester, pevka Anita in pianist Trovajoli; 20.00 Šport; 20.45 Alojzij Clani »Iznajdba«. Radijska igra. Radijski oder,

SLOVENSKI PRIMORSKI KOLEDARJI

Bibliografijo sestavil in uvodno študijo napisal MARIJAN BRECELJ ■ 29 ■

1962

JADRANSKI koledar 1962. S knjigami Prešernove knjižnice. Ureditev in oprema Jože Koren. Naslovna stran: Albin Bubnič. Ilustracije za tekst in vinjete: Robert Hlavaty. V Trstu. Založništvo tržaškega tiska. Pod pokroviteljstvom »Slovenske gospodarsko-kulturne zveze« v Trstu. Tiskarna »Graphis«. (XVI) + 256 + (XX) str. + ovoj. 23,4 x 16,3. Ilustr. 248

KOLENDAR Goriške Mohorjeve Družbe za leto 1962. [Uredil Maks Komac.] V Gorici. Goriška Mohorjeva družba. (Tiskarna Budin). 142 str. + ovoj 24 x 17. Ilustr. 249

TRINKOV koledar za Beneške Slovence. Leto 1962. [Urejuje Rado Bednarik.] Gorica. Izdali delavci v Belgiji. Tisk. Budin. 112 str. 15 x 10,5. Ilustr. 250

1963

JADRANSKI koledar 1963. S knjigami Prešernove knjižnice. Ureditev Jože Koren. Fotografija na platnici M. Magajna. Vinjete Klavdij Palčič. V Trstu. Založništvo tržaškega tiska pod pokroviteljstvom Slov. kulturno-gospodarske zveze v Trstu. Tiskarna »Graphis«. (VI) + 250 + (XVI) str. + ovoj. 23,3 x 16. Ilustr. 251

KOLENDAR Goriške Mohorjeve družbe za leto 1963. [Uredil Maks Komac.] V Gorici. Goriška Mohorjeva družba. (Tiskarna Budin). 139 + (IV) str. 24 x 16,5. Ilustr. 252

TRINKOV koledar za Beneške Slovence. Leto 1963. [Urejuje Rado Bednarik.] Gorica. Izdali delavci v Belgiji. Tisk. Budin. 123 str. + ovoj. 14,7 x 10,2. 254

1964

JADRANSKI koledar 1964. S knjigami Prešernove knjižnice. Ureditev Jože Koren. Fotografija na platnici Albin Bubnič. Vinjete Jože Cesar. V Trstu. Založništvo tržaškega tiska pod pokroviteljstvom Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu. Tiskarna »Graphis«. 240 + (XVI) + ovoj. 23,3 x 16,2. Ilustr. 255

KOLENDAR Goriške Mohorjeve družbe za leto 1964. [Uredil Maks Komac.] (Slika na naslovni strani je povzeta po pratki iz leta 1415.) V Gorici. Goriška Mohorjeva družba (Tiskarna Budin). 136 str. + ovoj. 24 x 16,5. Ilustr. 256

TRINKOV koledar za Beneške Slovence. Leto 1964. (Urejuje Rado Bednarik.) Gorica. Izdali delavci v Belgiji. Tisk. Budin 1964. 120 str. 14,8 x 10,3. Ilustr. 257

1965

JADRANSKI koledar 1965. S knjigami Prešernove družbe. Ureditev Jože Koren. Fotografija na platnici: Mario Magajna. Vinjete Avrelj Lukežič. V Trstu. Založništvo Tržaškega tiska pod pokroviteljstvom Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu. Tiskala Tiskarna

»Graphis«. 240 + (I) str. + (XIV) str. oglasov. 23 x 16. Ilustr. 258

KOLENDAR Goriške Mohorjeve družbe za leto 1965. [Uredil Maks Komac.] V Gorici. Goriška Mohorjeva družba. (Tiskarna Budin.) 157 + (II) str. + ovoj. 24 x 16,5. Ilustr. 259

MOJ koledar. II. Za učence osnovnih šol novogoriške občine 1965-66. (Uredil uredniški odbor. Odgovorni urednik Darij Bratoš. Oprema Rafael Nemeč. Risba na platnicah je delo Jožice Drašček.) Nova Gorica. (Občinska zveza prijateljev mladine Nova Gorica. Goriška tiskarna ČZP »Soča«) 1965. 83 + (XII) str. 16,5 x 10,4. Ilustr. 260

TRINKOV koledar za Beneške Slovence. Leto 1965. (11. letnik. Urejuje Rado Bednarik.) Gorica. Izdali delavci v Belgiji. Tisk. Budin (165). 123 + (I) str. + ovoj. 14,8 x 10,3. Ilustr. 261

(dalje)

V nedeljo, 31. avgusta ob 16,30 bo na dvorišču društvene gostilne na Kontovelu

PROSLAVA 80-LETNICE USTANOVITVE PEVSKEGA DRUŠTVA NA KONTOVELU

Na programu je ODKRITJE SPOMINSKE PLOŠČE JAKI ŠTOKI ter KONCERT PEVSKIH ZBOROV IN GODBE.

OBISK MINISTRA CALLAGHANA

Britanski notranji minister Callaghan je te dni na obisku v Severni Irski, ki je bila pred kratkim pozorišče hudih spopadov med protestantsko večino in katoliško manjšino. Glavljivi vzrok sporov in napetosti ni toliko verske narave, temveč predvsem politične. Irski so katoličani, a so tudi socialno zatirani in ne uživajo enakih pravic kot protestantska večina.

Minister Callaghan se bo sestal s predstavniki vseh skupin in bo skušal pomiriti razburjene duhove ter zlasti pripraviti tla za odpravo obstoječih diskriminacij med obema skupnostima.

Naša narodna dolžnost

(Nadalj. s 1. str.)

Le taki bodo naše otroke strokovno izučili in tudi, kar je enako važno, moralno vzgojili v dediščini in izročilu našega narodnega občestva ter v globokem spoštovanju vseh kulturnih dobrin drugorodnih državljanov in vseh sosednih sonarodnih in tujih skupin.

Te misli smo hoteli zapisati v resen preudarek našim družinam, šolnikom in javnim dejavnikom, da bomo mogli v polni upravičenosti zaklicati vsem poštenim slovenskim staršem:

IZPOLNITE VAŠO SVETO NARODNO DOLŽNOST
in vpišite čimprej svoje otroke v slovenske šole!

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphis« - Trst